

EMBERI JOGOK EURÓPAI BÍRÓSÁGA

MÁSODIK SZEKCIÓ

TARDI és MÁSOK kontra MAGYARORSZÁG ÜGY

(19478/03. sz. kérelem)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2007. október 23.

*Ezen határozat az Egyezmény 44. Cikkének 2. bekezdésében foglalt
köörülmények beálltával válik véglegessé. Szerkesztői változtatás alá eshet.*

A Tardi és mások kontra Magyarország ügyben,

Az Emberi Jogok Európai Bírósága (Második Szekció) Kamaraként tartott ülésén, melynek tagjai voltak:

F. TULKENS, *Elnök*,
A.B. BAKA,
I. CABRAL BARRETO,
M. UGREKHELIDZE,
V. ZAGREBELSKY,
A. MULARONI,
D. POPOVIĆ, *bírák*
és S. DOLLÉ *Hivatalvezető*

2007. október 2-i zárt ülésén lefolytatott tanácskozását követően az azon időpontban elfogadott alábbi ítéletet hozza:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy alapja egy Magyarország ellen benyújtott kérelem (19478/03. sz.), amelyet az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló egyezmény (az "Egyezmény") 34. Cikke alapján öt magyar állampolgár, Tardi János, Sebők László, Sebők Lászlóné, Fejes Mátyásné és Tardi Katalin (a "kérelmezők") 2003. április 8-án terjesztettek a Bíróság elé.

2. A Magyar Kormányt (a "Kormány") képviselője, dr. Hölzl Lipót képviselte az Igazságügyi és Rendészeti Minisztériumból.

3. 2006. február 15-én a Bíróság úgy határozott, hogy közli a panaszt a Kormánnyal. Az Egyezmény 29. Cikkének 3. bekezdése alapján úgy döntött, hogy a kérelem érdemét és elfogadhatóságát együttesen vizsgálja.

A TÉNYEK

AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

4. A kérelmezők 1952-ben, 1949-ben, 1926-ban, 1950-ben, illetve 1980-ban születtek és Egerben, Novajon, illetve Budapesten élnek.

5. Az 1993. évi II. törvény alapján a termelőszövetkezeti részarány-földtulajdonosok jogosulttá váltak arra, hogy a részarány-földtulajdonosok közgyűlése által megválasztott helyi földkiadó bizottságtól a szocializmus időszakában termelőszövetkezetbe bevitt földjeikért azonos AK értékben földet igényeljenek.

6. A kérelmezők – valamennyien részarány-földtulajdonosként – az egri történelmi borvidéken elhelyezkedő „Novaj 0124.” sz. parcellát igényelték vissza a törvény által megszabott, a törvény 1993. január 23-i hatályba lépésétől számított 60 napos határidőn belül. Az eljárási törvény alapján a földkiadó bizottságnak a határidő lejártát követő két hónapon belül foglalkoznia kellett volna az igénnyel, de a bizottság csak 1995. február 17-ére hívta össze a 0124. sz. parcella igénylőinek gyűlését.

7. A gyűlésen hozott határozatok ellen közigazgatási fellebbezést lehetett előterjeszteni. Fellebbezés nyomán 1995. december 19-én a Heves Megyei Földművelésügyi Hivatal – egy hatóság – hatályon kívül helyezte a földkiadó bizottság határozatait, s az eljárás folytatására utasította a bizottságot. A panaszosok által benyújtott eljárási jogi fellebbezéseket 1996. június 28-án a Heves Megyei Bíróság, majd 1998. szeptember 7-én a Legfelsőbb Bíróság is elutasította.

8. Ebben az időpontban sem a földkiadó bizottság, sem jogutóda – a Földművelésügyi Hivatal – nem folytatta a közigazgatási eljárást.

9. Időközben, 1996. szeptemberében, a Heves Megyei Ügyészség törvényességi felügyelet keretében megtámadta az 1995. december 19-i határozatot. Végül, 2000. január 17-én, a Legfelsőbb Bíróság megszüntette az eljárást, mert az ügyészségi indítvány *ratione materiae* összeegyeztethetetlen volt az államigazgatási eljárásról szóló törvény releváns rendelkezéseivel.

10. A törvényességi eljárás lezárulását követően 2002-ben egy közelebről meg nem határozott időpontban a Fejér Megyei Földművelésügyi Hivatal jelölték ki a novaji földvisszajuttatás lebonyolítására. A kérelmezők közigazgatási fellebbezést nyújtottak be a Hivatal határozatai ellen arra hivatkozva, hogy azok a személyek, akik időközben földet kaptak a 0124. sz. parcellából, nem voltak jogosultak a földre.

11. Bár a kérelmezők közigazgatási fellebbezése jórészt sikertelen volt, a tényleges tulajdonosok bírósági felülvizsgálatot kértek.

12. 2002. augusztus 30-án a Fejér Megyei Bíróság az ügyben addig meghozott valamennyi közigazgatási határozatot hatályon kívül helyezte, s a Heves Megyei Földművelésügyi Hivatal utasította az eljárás folytatására. A Bíróság megállapította, hogy a Fejér Megyei Földművelésügyi Hivatal kijelölése törvénytelen volt.

13. 2005. április 12-én a Heves Megyei Földművelésügyi Hivatal több földkiadási határozatot hozott. A határozatok ellen benyújtott közigazgatási fellebbezések sikertelenek voltak. A felek által előterjesztett információk és az ügyiratok alapján e határozatok bírósági felülvizsgálata jelenleg is folyamatban van a Nógrád Megyei Bíróság előtt.

14. A kérelmezők által az ügyben érintett különböző hivatalos személyek ellen indított büntetőeljárás sikertelen volt.

A JOG

I. AZ EGYEZMÉNY 6. CIKKE 1. BEKEZDÉSÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

15. A kérelmezők panaszolták, hogy az eljárás hossza összeegyeztethetetlen az Egyezmény 6. Cikkének 1. bekezdésében lefektetett “ésszerű idő” követelményével. A 6. Cikk 1. bekezdésének releváns része kimondja:

“Mindenkinek joga van arra, hogy ... bíróság ... ésszerű időn belül ... hozzon határozatot polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában ...”

16. A Kormány arra hivatkozva vitatta a panaszt, hogy a földkiadó bizottságok nem állami szervek voltak, így tetteikért és mulasztásaikért – 1995 előtt – az állam nem tehető felelőssé.

17. A Bíróság úgy véli, hogy a figyelembe veendő időszak legkésőbb 1995. december 19-én elkezdődött, amikor a Heves Megyei Földművelésügyi Hivatal – egy hatóság – hatályon kívül helyezte a földkiadó bizottság határozatait. Továbbá, a Bíróság megjegyzi, hogy az eljárás – úgy tűnik – jelenleg is folyamatban van (fenti 13. bek.). Ilyen módon ezen ítélet elfogadásának időpontjában az eljárás két bírósági szinten már több mint tizenegy éve és kilenc hónapja tart.

A. Elfogadhatóság

18. A Bíróság megjegyzi, hogy a panasz nem nyilvánvalóan megalapozatlan az Egyezmény 35. Cikkének 3. bekezdése szerinti értelemben. Továbbá megjegyzi, hogy semmilyen más alapon sem elfogadhatatlan. Ezért elfogadhatóvá kell nyilvánítani.

B. Érdem

19. A Bíróság megismétli, hogy az eljárás hosszának ésszerű voltát az eset egyedi körülményeinek fényében és az alábbi kritériumokra figyelemmel kell megítélni: az ügy bonyolultsága, a kérelmező és a releváns hatóságok magatartása, valamint a per tétje a kérelmező számára (ld. többek között *Frydlender v. France* [GC], no. 30979/96, 43. §, ECHR 2000-VII).

20. A Bíróság már többször megállapította az Egyezmény 6. Cikke 1. bekezdésének megsértését olyan ügyekben, amelyek a jelenlegihez hasonló kérdéseket vetettek fel (ld. fent idézett *Frydlender*).

21. Az előterjesztett anyagokat megvizsgálva a Bíróság úgy véli, hogy a Kormány nem terjesztett elő olyan tényt vagy meggyőző érvet, amely a Bíróságot a jelen ügyben eltérő következtetés levonására bírná. A kérdéssel kapcsolatos esetjogra tekintettel a Bíróság megállapítja, hogy a jelen ügyben az eljárás túlzottan hosszú volt, s nem felelt meg az “ésszerű idő” követelményének.

Ezért az Egyezmény 6. Cikkének 1. bekezdését megsértették.

II. AZ EGYEZMÉNYHEZ FÜZÖTT ELSŐ KIEGÉSZÍTŐ JEGYZŐKÖNYV 1. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

22. A kérelmezők azt is panaszolták, hogy a kifogásolt eljárás hossza az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. Cikkében védett, tulajdonhoz való jogot is sértette.

23. A Kormány azt állította, hogy a kérelem ezen részét elfogadhatatlanná kell nyilvánítani, mivel a kérelmezők elmulasztották a hazai jogorvoslatok kimerítését akkor, amikor nem indítottak államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti pert a polgári törvénykönyv 349. §-a alapján. A panasz érdemével kapcsolatban a Kormány előterjesztette: a kérelmezők nem állíthatják magukról, hogy tulajdonosai az általuk visszaigényelt földterületnek, mivel a jogerős bírósági határozatot megelőzően csupán termelőszövetkezeti tagok voltak, s nem rendelkeztek a tulajdonost szükségszerűen megillető jogosultságok teljes körével, nevezetesen nem rendelkeztek a szóban forgó föld használati jogával. Ilyen körülmények között a kérelem nem esik az Első kiegészítő jegyzőkönyv 1. Cikkének hatálya alá. A kérelmezők vitatták a Kormány érveit.

24. Tekintettel az Egyezmény 6. Cikkének 1. bekezdésére alapozott panasszal kapcsolatos döntésre (fenti, 21. bek.) a Bíróság úgy véli, hogy bár az ügy ezen aspektusa elfogadható, érdemi vizsgálata nem szükséges (ld. *Zanghi v. Italy*, 1991. február 19-i ítélet, Series A no. 194-C, 47. o., § 23).

III. AZ EGYEZMÉNY EGYÉB ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

25. Végül, a kérelmezők panaszolták, hogy a feljelentésük nyomán indított büntetőeljárás eredményeként nem került sor elítélésre. A kérelmezők az Egyezmény 6. Cikkének 1. bekezdésére alapozták panaszukat. A Bíróság azonban észrevételezi, hogy sem az Egyezmény, sem az Egyezmény jegyzőkönyvei nem biztosítanak jogot harmadik személyek elleni vádemeléshez, illetve harmadik személyek elítéléséhez. Ebből következően a kérelemnek ezt a részét a 35. Cikk 3. és 4. bekezdése alapján

el kell utasítani, mivel *ratione materiae* összeegyeztethetetlen az Egyezmény rendelkezéseivel

IV. AZ EGYEZMÉNY 41. CIKKÉNEK ALKALMAZÁSA

26. Az Egyezmény 41. Cikke kimondja:

“Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

A. Károk

27. Vagyoni kár tekintetében Tardi János 143.3 millió forintot¹ és 8269.5 eurót, valamint ezen összegek kamatait követelte; Sebők László 139.9 millió forintot² és 6359.3 eurót, valamint ezen összegek kamatait követelte; Sebők Lászlóné 23.5 millió forintot³ és 1292.8 eurót, valamint ezen összegek kamatait követelte; Fejes Mátyásné 40.4 millió forintot⁴ és 2224.6 eurót, valamint ezen összegek kamatait követelte; Tardi Katalin 7.7 millió forintot⁵ és 733.7 eurót, valamint ezen összegek kamatait követelte.

28. Nem vagyoni kár tekintetében Tardi János és Sebők László fejenként 105 millió forintot⁶, Sebők Lászlóné 80 millió forintot⁷, Fejes Mátyásné és Tardi Katalin pedig fejenként 40 millió forintot⁸ követelt.

29. A Kormány vitatta az igényeket.

30. A Bíróság nem lát okozati összefüggést a megállapított jogsértés és az állított vagyoni kár között; ezért ezt az igényt elutasítja. Azt azonban elfogadja, hogy a kérelmezők bizonyos mértékű nem vagyoni kárt szenvedtek. Méltányossági alapon ítélve a Bíróság mindegyik kérelmező számára 6000 eurót ítél meg ilyen címen.

B. Költségek és kiadások

31. Tardi János és Sebők László fejenként 6 millió forintot¹ követelt a hazai bíróságok és a Bíróság előtti eljárás során felmerült költségek és

---

¹ 557 773 euró

² 545 166 euró

³ 91 511 euró

⁴ 157 481 euró

⁵ 29 791 euró

⁶ 408 858 euró

⁷ 311 627 euró

⁸ 155 822 euró

kiadások megtérítésére, kiadásaikat azonban nem valószínűsítették, és tételes elszámolást sem terjesztettek elő.

32. A Kormány vitatta az igényeket.

33. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező csak akkor jogosult költségei és kiadásai megtérítésére, hogyha bizonyítja, hogy a költségek ténylegesen és szükségszerűen felmerültek, s összegüket tekintve ésszerűek. A Bíróság megjegyzi, hogy a kérelmezők költségtérítési igényüket semmilyen dokumentummal nem valószínűsítették, így az igényt el kell utasítani.

C. Késedelmi kamat

34. A Bíróság úgy találja megfelelőnek, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális hitelkamatán kell alapulnia, s ahhoz további három százalékpontot kell hozzáadni.

EZEN INDOKOK ALAPJÁN A BÍRÓSÁG EGYHANGÚLAG

1. Az eljárás túlzott hosszával, valamint a tulajdonhoz való jog állítólagos megsértésével kapcsolatos panaszt elfogadhatóvá, a kérelem többi részét elfogadhatatlanná *nyilvánítja*;
2. *Megállapítja*, hogy az Egyezmény 6. Cikkének 1. bekezdését megsértették;
3. *Megállapítja*: nem szükséges külön megvizsgálni, hogy a Kiegészítő jegyzőkönyv 1. Cikkét megsértették-e;
4. *Megállapítja*:
  - (a) hogy az alperes államnak attól az időponttól számított három hónapon belül, amikor az ítélet az Egyezmény 44. Cikkének 2. bekezdése szerint véglegessé válik, a kérelmezők számára nem vagyoni kár tekintetében fejenként 6000 (hatezer) eurót, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét kell kifizetnie az alperes állam nemzeti valutájában, a teljesítéskori átváltási árfolyam alkalmazásával;
  - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank

---

¹ 23 373 euró

marginális kamatát három százalékponttal meghaladó mértékű kamatot kell fizetni a fenti összeg után;

5. A kérelmezők igazságos elégtétellel kapcsolatos további igényeit *elutasítja*.

Készült angol nyelven, írásbeli kihirdetésre került 2007. október 23-án, a Bíróság Eljárási Szabályzata 77. § 2. és 3. bekezdésének megfelelően.

F. TULKENS
Elnök

S. DOLLÉ
Hivatalvezető